

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

NVE

Skagerak Kraft AS
Postboks 80
3901 PORSGRUNN

Vår dato: **14 MAI 2013**
Vår ref.: NVE 201301780-15 kv/swj
Arkiv: 312 / 017.Z
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Stein Wisthus Johansen

Skagerak Kraft AS – Søknad om tillatelse til midlertidig fravik fra manøvreringsreglementet for Tokemagasinet i Kragerøvassdraget i Drangedal, Kragerø og Bamble kommuner i Telemark

NVE gir ikke Skagerak Kraft AS tillatelse til avvik fra manøvreringsreglementet for Tokemagasinet i den omsøkte perioden 1. mai til 1. oktober 2013. Kriteriene i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Vi viser til deres søknad av 28.02.2013 om tillatelse til midlertidig fravik fra manøvreringsreglementet for Tokemagasinet gitt ved Kgl. res. 2. februar 2001 og supplerende opplysninger i brev av 03.05.2013.

Om søknaden

NVE har mottatt følgende søknad fra Skagerak Kraft AS datert 28.02.2013:

”KRAGERØVASSDRAGET. TOKEMAGASINET. DISPENSASJON FRA MANØVRERINGSREGLEMENTET

I forbindelse med et krevende tiltak nedstrøms Toke-magasinet søker Skagerak Kraft om dispensasjon fra gjeldende reglement for perioden 1. mai til 1. oktober 2013. Det søkes om å benytte reglementet som var gjeldende fram til februar 2001. Dette innebærer en større frihet til å variere vannstand slik at tappingen kan tilpasses de midlertidige begrensningene ved Langfos. Videre at pålagt minstevannføring i kortere perioder kan utgå slik at uregulert tilsig danner vannføringen. Generelt vil vannføringen være jevn tilsvarende slukeevne gjennom turbin / bunnluke Langfos som antas være 6-8 m³/sek. Kraftproduksjon i perioden vil være svært begrenset da Vafos / Langfos forutsettes nedtappet oppstrøms / nedstrøms og tidvis svært begrenset vannføring ved de andre kraftverkene. Det søkes samtidig om nedtapping av overvann / undervann Dam Langfos.

Konsekvenser: *Toke ble regulert som omsøkt i alle år fram til 2001. Biologisk mangfold vil ikke skades ved denne reguleringen. Fokus i det nye reglementet var å begrense fyllingshøyden p.g.a. erosjon (flommagasin) samt tilstrebe høyere og mer stabil sommervannstand til glede for turistnæring, fiske og friluftsliv. Det gamle reglementet medfører at sommervannstanden vil*

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

varierte mer de nevnte omsøkte måneder, alt avhengig av nedbørsforholdene. Ved oppstart av tiltaket vil toke være nedtappet ca 2,5 – 3,5 m som buffer for kommende nedbør. Avvik i forhold til flomdemplingsmagasinet (øvre 0,5 m) vil være synlig, men dette har svært liten betydning for en så kort periode.

Nedtappingen opp- og nedstrøms Langfos har svært begrensede negative virkninger. Det vises til vedlagte søknad av 10.07.2006 som omhandler nedtapping oppstrøms Vafos = nedstrøms Langfos. Oppstrøms Langfos ble sist nedtappet 1985, men det finnes ikke korrespondanse tilgjengelig. Forholdene oppstrøms er svært identiske med forholdene nedstrøms og lengden er ca 450 m. Det vil være en vannstreng de nedre 400 m. De øvre ca 50 – 100 m opp til fangdam består av et stort fall som benevnes Solumsfoss som vil bryte vannstrengen. Gjenværende fisk oppstrøms Langfos-dammen vil ha tilstrekkelig vanntilførsel og overleve aktuelle måneder. Kanopadlere ovenfra vil måtte stoppe padleturen ved en omsøkt utfylling oppstrøms fangdammen.

Tiltaket: Ved Langfos avledes flom dels som overløp og dels gjennom flomtunnel med 2 stk. glideluker på vestsiden. Kapasitet på lukene er $2 \times 75 \text{ m}^3/\text{sek}$. Lukene ble montert i 1955 og har siden ikke hatt vedlikehold. Siste forsøk på inspeksjon var 1985. Lukene har store lekkasjer og oppfattes å være i dårlig forfatning.

I frykt for at lukene skal havarere (forkiling / brekkasje) arbeider SK med forberedelser til å skifte lukene 3. kvartal 2013. Tiltaket krever nedtappet overvann og undervann da eneste adkomst er gjennom flomtunnelen. Også utløpet ligger dykket. Det er ikke veiforbindelse til lukehuset / denne siden av elven. Det planlegges å bygge en midlertidig fangdam ca 500 m oppstrøms dammen for å opprettholde normalt vannspeil opp til neste dam ved Tveitereidfos. Entreprenør må etablere en flytende flåte med nødvendig utstyr og hjelpemateriell som slepes ned til tunnelåpning før vannet senkes gjennom flomtunnel. Under arbeidene i tunnelen må vannføringen ledes gjennom inntak / turbin samt en liten bunntappeluke. Slukeevnen her er svært begrenset, antatt maks $6 - 8 \text{ m}^3/\text{sek}$ og terskel for både inntak og tappeluke ligger 1,5 m høyere enn bunn flomtunnel. Det bygges en lokal fangdam foran tunnel for å tørrelegge tunnel og lede vannet som beskrevet. Ved høyere fangdam foran tunnel kan slukeevnen økes.

Ved større vannføringer må anlegget evakueres, arbeidene stoppes som igjen medfører forsinkelser og utsettelse av operative nye luker.

For å sikre best mulig fremdrift og begrense risikoen er det svært viktig å ha et magasin med størst mulig reguleringsmulighet for å dempe tilsiget og tilstrebe en jevn tapping tilpasset anleggets slukeevne. Videre er det en svært kritisk periode ved etableringen av fangdam foran tunnel som nødvendiggjør så lav vannføring som mulig. D.v.s. kun lokalt uregulert tilsig nedstrøms Dalsfos og i korte perioder helt stengte luker i Dalsfos.

Engangsjobb: Dette tiltaket innebærer også etablering av en portal foran tunnelåpning slik at det tilrettelegges for et revisjonstengsel for senere vedlikehold / revurdering av lukene. Et slikt stengsel kan ved behov monteres av dykker og dermed slippe nedtapping.

Tidspunkt: Det er vurdert flere tidsperioder for gjennomføring av tiltaket, sett i lys av de ulemper 3. person blir påført. Vintermånedene er vurdert m.h.t. lavest tilsig / vannføring. En gjennomføring i kulde og snø vil medføre ytterligere utfordringer og vesentlig lengre tidsforbruk. Oppvarming av tunnel / betongarbeider krever betydelig økning av rigg og løpende leveranse av diesel til en veiløs flytende riggplass. En nogen lunde "sikker" periode kan være januar – mars. Dette er en periode som synes for kort. Hvis ikke tiltaket er avsluttet innen påske (1. april) vil det normalt være betydelig flom som kan rasere fangdam og uferdige

konstruksjoner. Høstperioden er normalt preget av stor vannføring og det er lite sannsynlig at en oppstart før jul er mulig.

Tiltaket er svært krevende og kompleks med mange ukjente parametre. Hovedutfordringen er naturlig nok vannføringen. SK har invitert entreprenører som i øyeblikket vurderer ulike løsninger for gjennomføringen. Utsifting kan ikke gjennomføres uten nedtapping. For å sikre en vellykket gjennomføring er fleksibilitet i magasinet helt nødvendig. Et nei til dispensasjonen innebærer at tiltaket utsettes på ubestemt tid. Dette er uheldig m.h.t. risikoen for ukontrollert nedtapping ved lukehavari. ”

Den 3. mai 2013 mottar NVE følgende E-post fra Skagerak Kraft AS som et tillegg til søknaden:

*”KRAGERØVASSDRAGET. TOKEMAGASINET. DISPENSASJON FRA
MANØVRERINGSREGLEMENTET. SUPLERENDE INFORMASJON*

Det vises til søknad datert 28.02.2013 vedr. dispensasjon fra gjeldende manøvreringsreglement. I søknaden er det uttrykt ønske om å benytte reglementet fra før 2001 som i søkers øyne tilsa en utnyttelse av Toke på linje med 90-tallets regulering! Undertegnede ser i ettertid, etter all fokusering i media, at søknaden burde vært mer nyansert. Deler av befolkningen i Drangedal har beskrevet kommende sommer med verst mulig scenario med nedtapping til LRV.

Som det fremgår av selve søknaden er det beskrevet at Skagerak ønsker å tappe ned 2,5 – 3,5 m under HRV før oppstarten av anleggsarbeidene. Deretter er det vesentlig at det ikke tappes fra Dalsfos mens de mest kritiske arbeidene pågår. Dette innebærer at nedbør utover sommeren medfører fortløpende stigning i Toke, slik at det beskrevne scenario i avisene samt bakgrunn for politisk behandling har vært lite realistiske.

Det ble avholdt et møte mellom regulant og kommune / grunneierforening 30.04 i Drangedal hvor regulant fikk nyansert innholdet i søknaden og beskrevet / forklart bakgrunn og behov for tiltaket.

Skagerak kraft ser det slik at tiltaket i Langfos ikke kan påbegynnes før vannstanden i Toke er nede på minimum 3 m under HRV. Under møtet ble et slikt scenario fremlagt (og vedlegges) hvor utviklingen av vannstand i Toke vises ved nedbør i tørt, normal og vått år. Ut fra et normal-år ser man at det er en svært begrenset periode hvor vannstanden er lavere enn for eksempel den nye omsøkte sommervannstand i forslaget til endret manøvreringsreglement.

Under møtet var det mest fokus på fremkommeligheten til turistbåten ”Tokedølen 2” som må ha 1,4 m vanndybde. 3 m nedtapping under HRV vil begrense antallet av båtens anløpssteder i en kortere periode. Det ble også reist spørsmål om dybden i passasjen mellom øvre og nedre Toke er tilstrekkelig.

Tiltaket som ønskes gjennomført har med sikkerhet i vassdraget å gjøre og er teknisk krevende. Det skal arbeides i det laveste nivået i elva uten andre muligheter for vannavledning. Andre tidsperioder av året for gjennomføring er grundig vurdert, men andre årstider vil ytterligere øke risikoen. Det nevnes i denne forbindelse at det etter innsendt søknad er avdekket en feil i forutsetningen for gjennomføringsplanen ved utsifting av lukene i Langfos.

I et tidligere notat var det beskrevet 8 m vanndybde til tunnel. Etter kontrolldykk viser det seg at angitt dybde var til topp tunnel og riktig dybde til tunnelsåle er 12,3 m. Dette kompliserer utførelsen ytterligere og teknisk løsning er noe endret ut fra opprinnelig beskrivelse. Lokal fangdam foran tunnelåpning må utgå og portal / revisjonsstengsel foran tunnelåpning må

etableres tilnærmet uten vannføring. Denne kritiske perioden antas å vare 8 – 10 uker inntil noe vann ($7 - 10 \text{ m}^3/\text{sek}$) kan slippes fra Dalsfos.

Skagerak Kraft har forståelse for protester og negativ tilbakemelding da Toke er et populært og ettertraktet rekreasjonsområde. Man vil i juni måned ha ulemper m.h.t. brygger og båter, men dette er kortvarig og antatt passert når feriemåneden starter. Uansett når dette tiltaket skal gjennomføres synes det helt nødvendig å måtte påføre naboer / brukere av Toke denne ulempen og spørsmålet er om det ene året er bedre enn et annet år? Den største ulempen ved nedtappingen synes å være "Tokedølen 2" sine begrensninger og Skagerak Kraft er villig til å bidra med inntil kr. 100 000 for en eventuell mudring eller annen kompensasjon.

For at Skagerak Kraft skal kunne sikre omtalte flomluker ved Langfos må følgende dispensasjon gis:

Fritak for minstevannføring i den kritiske periode.

Nedtapping til min. 3 m under HRV ved oppstart (ca 1. uke i juni)

Fritak for restriksjoner for utnyttelse av flommagasinet.

Skagerak Kraft har sterkt ønske om gjennomføring denne sommeren da dette passer m.h.p. vannstand og snøforholdene, avtaler / kontrakter med entreprenører, egne ressurser i sammenheng med andre prioriterte tiltak."

Høring

Saken har ikke vært kunngjort lokalt. NVE valgte å sende søknaden på høring den 3. april til kommunene Drangedal, Kragerø og Bamble, Fylkesmannen i Telemark, samt grunneierlag og båtforening for å få deres syn på saken. Fristen ble satt til 17. april med tanke på å kunne få fattet et vedtak til 1. mai. Det ble gitt utsatt frist til 26. april for Kragerøvassdragets Grunneierlag og Drangedal kommune. Samme dag ble NVE orientert om at Skagerak Kraft skulle ha et møte med Drangedal kommune og grunneierforeningene 30. april, hvor de skulle orientere nærmere om søknaden og bakgrunnen for omsøkte tiltak. Etter dette møtet fikk NVE inn to nye høringsuttalelser og et tillegg til søknaden med supplerende informasjon fra Skagerak Kraft AS. NVE har valgt å gjengi alle høringsuttalelsene i sin helhet. Vi mener at saken er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Kragerø kommune uttaler brev eller av 16.04.2013:

"På grunn av den korte høringsperioden (10 dager) er uttalelsen kun administrativt behandlet. Dokumentene i denne saken legges frem som referatsak for Hovedutvalg for samfunn.

Skagerak Energi søker om å få benytte reglementet fastsatt i kgl. res av 12. mai 1923 i stedet for dagens reglement fastsatt av kgl. res av 2. feb. 2001. Bakgrunnen er behovet for å ha kontroll med vannføringen på strekningen nedstrøms Dalsfoss i forbindelse med et større vedlikeholdsarbeid med å skifte flomlukene ved Langfoss. For at arbeidene skal kunne utføres er det også nødvendig å tappe ned overvann/undervann ved langfoss Dam.

Kommunens uttalelse

Avvik fra manøvreringsreglementet vil skape negative forhold for enkelte brukerinteresser i vassdraget. Dette bør i størst mulig grad begrenses og gjøres kjent for allmennheten. Det må sørges for at planter og dyr ikke blir permanent skadelidende av tiltaket, men finner tilbake til det biologiske mangfoldet som har etablert seg i vassdraget.

Det henvises til arbeidet i forbindelse med EUs vannrammedirektiv, der målet er et godt økologisk potensial i regulerte vassdrag.

Kragerø kommune ønsker at det tas hensyn til disse målsetningene og anbefaler at det gis dispensasjon fra manøvreringsreglementet fra 1. mai til 1. okt. 2013."

Drangedal kommune kom med den første uttalelsen i e-post av 16.04.2013:

"Dette er ikkje eit formelt høyringstilsvar, men ein førespurnad frå underteikna:

Syner til Dykkar høyringsbrev datert 030413 og til søknad frå Skagerak Energi dat 280213. Dette er ei sak som skaper store konsekvensar og sterke reaksjoner – og ein reagerer med undring på både behov og spesielt dei håplause tidsfristar. Både frå Skagerak for tiltaket og frå Dykk når det gjeld høyringa. Ei ber om utvida høyringsfrist og stadfesting på at noverande reglement må fylgjast til eventuell dispensasjon blir gjeven.

Drangedal kommune, private aktørar, Telemark Fylkeskommune og med betydeleg støtte frå KRD satsar no sterkt på utvikling på og ved Toke, og eit slikt svært øydeleggjande tiltak som redusert vassstand i sommar er difor heilt uakseptabelt.

Det vart til dømes innkjøpt ein turistbåt i fjor sommar (Tokedølen II) som skulle ha sin første fulle sesong i sommar – nedtappa Toke vil medføre tap av alle etablerings- og marknadsføringskostnader – samt av heilt naudsynte driftsinntekter på bakgrunn av stor interesse og mange førehandsbestillingar på turar til sommaren. Dei vil heller ikkje få gjennomført lovpålagt skipskontroll i mai som planlagt.

Alt dette vil kome fram i formelle høyringsuttaler frå Drangedal kommune, Tokedølen AS med fleir, men ein ynskjer med dette å gje klart signal om at dette er ei sak med omfattande konsekvensar.

Ein vil uansett signalisere ynskje om eit møte med NVE før Dykk tar avgjerd i denne saka."

NVE får i E-post av 19.04.2013 oversendt vedtak i formannskapet i Drangedal kommune:

"Høring av søknad om dispensasjon fra manøvreringsreglement for Tokemagasinet i Kragerøvassdraget i perioden 1. mai til 1. oktober 2013

Rådmannens innstilling

Drangedal kommune er svært kritisk til at Skagerak Energi med så kort frist søker om dispensasjon fra manøvreringsreglementet for Tokemagasinet, som vil få store negative konsekvenser for bruken av Toke komande sommar.

Dersom Skagerak Energi får dispensasjon fra manøvreringsreglementet som omsøkt må alle som kan dokumentere økonomiske tap som fylgje av dette, fullt ut få dette kompensert frå regulant

Vedlegg

- *Høring av søknad om dispensasjon fra manøvreringsreglementet for Tokemagasinet i Kragerøvassdraget i perioden 1. mai til 1. oktober 2013. Brev frå NVE datert 030413.*

- *Kragerøvassdraget. Tokemagasinet. Dispensasjon fra manøvreringsreglementet. Brev frå Skagerak Energi til NVE dat 280213.*

Saksutgreiing

Vedlagt fylgjer høyringsbrev frå NVE i samband med søknad frå Skagerak Energi om å kunne avvike betydeleg frå gjeldande manøvreringsreglement i perioden 1. mai til 1. oktober for å kunne utføre naudsynt vedlikehald ved Langfoss. Det blir hevda at desse arbeidene er naudsynte for å unngå eit mogeleg lukehavari. Lukene skal ikkje vært vedlikehaldne sidan montering i 1955 !

Trass i at søknaden frå Skagerak vart sendt NVE i februar mottok kommunen høyringsbrevet fyrst 080413 med høyringsfrist 170413 !

Kommunen vart muntleg gjort kjent med desse planar under eit anna møte med representant frå Skagerak Energi den 18/2.13.

I praksis vil dette kunne føre til svært låg vasstand i Toke komande sommar med betydelege ulemper for friluftsliv og næringsinteresser på og langs Toke. Den nyinnkjøpte turistbåten Tokedølen, som skulle inn i sin fyrste fulle driftsesong, har alt hatt betydeleg med førehandsbestillingar på rundturar i Toke som fikk svært god respons i fjor sommar og haust. Dersom den omsøkte nedtappinga blir gjennomført vil det i praksis ikkje være mogeleg å gjennomføre turar med båten i år, då ein korkje kommer inn til brygger eller gjennom Straumesundet, samt at Toke generelt vil kunne framstå som langt mindre attraktivt enn normalt.

Andre som driv med reiselivsnæring langs Toke, som til dømes Hulfjell Gård, har også gjeve klar melding om at dei ikkje kan drive utleigeverksemd av hyttene når det ikkje er fornuftig tilgang til Toke for kano/kajakk etc samt at Tokestrendane truleg generelt vil framstå svært lite tiltalende og tilgjengelege med store "mudderstrenger" slik me hugsar det frå enkelte periodar frå tida før noverande manøvreringsreglement vart gjeldande. Eit nedtappa Toke i sommar vil generelt skape store problem for brygger, båt- og badeliv på og ved Toke.

Rådmannens vurdering

Det tillyste vedlikehald ser ut til å være svært naudsynt for regulant, men ein reagerer på at ein ikkje kunne fått førebudd seg på dette minst eit år i førevegen og at høyringsbrevet frå NVE kom alt for seint med snau høyringsfrist (i praksis 9 dager) Toke og Toke Brygge er eit av dei viktigaste satsingsområda for Drangedal kommune med omsyn til nærings- og bustadutvikling, og at ein igjen skal oppleve ein sommar med "ubrukeleg" låg vasstand er svært uheldig. Det er åpenbart at det er fleire som vil lide eit direkte økonomisk tap som fylgje av denne nedtappinga, og det må være eit ubetinga krav at regulant dekkar opp desse tapa.

Formannskapet har behandlet saken i møte 16.04.2013 sak 25/13

Møtebehandling

I rådmannens innstilling endres Skagerak Energi til Skagerak Kraft AS.

Magnus Straume satte fram flg. forslag:

Formannskapet vil på det sterkeste fraråde at Skagerak Kraft AS får dispensasjon fra manøvreringsreglementet som omsøkt. Formannskapet henstiller til Skagerak Kraft AS å søke dispensasjon med nedregulering av Toke til 2,5 meter under HRV fra 15. august.

Det er uholdbart for bruken av Toke på sommerstid å fravike manøvreringsreglementet.

Drangedal kommune er svært kritisk til at Skagerak Kraft AS med så kort frist søker om dispensasjon fra manøvreringsreglementet for Tokemagasinet.

Votering

Magnus Straumes forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Formannskapet vil på det sterkeste fraråde at Skagerak Kraft AS får dispensasjon fra manøvreringsreglementet som omsøkt. Formannskapet henstiller til Skagerak Kraft AS å søke dispensasjon med nedregulering av Toke til 2,5 meter under HRV fra 15. august.

Det er uholdbart for bruken av Toke på sommerstid å fravike manøvreringsreglementet.

Drangedal kommune er svært kritisk til at Skagerak Kraft AS med så kort frist søker om dispensasjon fra manøvreringsreglementet for Tokemagasinet. ”

På bakgrunn av kontaktmøte mellom berørte parter 30.04.2013, har Drangedal kommune sendt inn et nytt vedtak fra gjort av Formannskapet 02.05.2013:

”Rådmannens innstilling

Drangedal formannskap viser til sitt vedtak fra møtet 160413.

På bakgrunn av nærare orientering fra Skagerak Kraft AS kan Drangedal kommune akseptere at søknad om fråvik fra gjeldande manøvreringsreglement vert innvilga for sommaren 2013 under fylgjande føresetnader:

- 1. Lågaste vasstand, som er planlagt i første del av juni, skal ikkje være lågare enn 1,60 m over LRV.*
- 2. Skagerak Kraft AS skal dekke kostnader til naudsynt mudring og kontroll av Straumesundet for å sikre at Tokedølen II kan trafikkere der ved slik vasstand.*
- 3. I den grad andre næringsinteresser kan påvise ulemper/kostnader av betydning som fylgje av dispensasjonen må Skagerak Kraft AS erstatte dette.*

Møtebehandling

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Drangedal formannskap viser til sitt vedtak fra møtet 160413.

På bakgrunn av nærare orientering fra Skagerak Kraft AS kan Drangedal kommune akseptere at søknad om fråvik fra gjeldande manøvreringsreglement vert innvilga for sommaren 2013 under fylgjande føresetnader:

- 1. Lågaste vasstand, som er planlagt i første del av juni, skal ikkje være lågare enn 1,60 m over LRV.*
- 2. Skagerak Kraft AS skal dekke kostnader til naudsynt mudring og kontroll av Straumesundet for å sikre at Tokedølen II kan trafikkere der ved slik vasstand.*
- 3. I den grad andre næringsinteresser kan påvise ulemper/kostnader av betydning som fylgje av dispensasjonen må Skagerak Kraft AS erstatte dette.”*

Fylkesmannen i Telemark uttaler i brev av 17.04.2013:

”Søknad om å fravike manøvreringsreglementet for Tokemagasinet i perioden 1. mai til 1. oktober 2013:

Dersom NVE gir tillatelse til nødvendige arbeider ved Langfoss, ser vi at det er nødvendig at det blir fastsatt endret reguleringsregime for Tokemagasinet i anleggsperioden. Vi vil be NVE se på muligheten for en kortere periode med endring i manøvreringsreglementet sommerstid med bakgrunn i allmennhetens bruk av Toke. Vi viser her til uttalelse fra Drangedal kommune. På bakgrunn av at anleggsvirksomheten er midlertidig og nødvendig, vil vi ikke stille spesielle krav i forbindelse med den fastsatte perioden for endret vannstand. Vi mener at den midlertidige endringen neppe vil skade fiskeinteressene ut over vanlig regulering. Vi vil vurdere å pålegge undersøkelser etter anleggsperioden."

Kragerøvassdragets Grunneierlag uttaler følgende i brev av 19.04.2013.

"Vedlagte høringsuttalelse ble behandlet i styremøte i Kragerøvassdragets Grunneierlag 18. april. Høringsuttalelsen fikk full tilslutning av et enstemmig styre. Det har vært uvanlig mange henvendelser fra medlemmer som er fortvilet over situasjonen.

Høringsuttale om søknad om dispensasjon fra manøvreringsreglement for Tokemagasinet Kragerøvassdraget i perioden 1. mai til 1. oktober 2013

Kragerøvassdragets Grunneierlag har mottatt tilsendt materiale fra NVE i forbindelse med høringsrunde om dette. Vi takker for velvillig utsettelse på svarfrist.

Mangel på informasjon og samarbeid med berørte interesser i området.

I forbindelse med behandling av endring av Dalsfossdammen i Kragerø bygningsråd ble Skagerak Kraft A/S pålagt å bevare utseendet på dammen, bygge oppgangsinnetning for laks og i tillegg samarbeide med grunneierne. Vi har ikke fått noen henvendelse fra regulanten om hvordan sommervannstanden kan være for ikke å by på problemer, før denne høringsrunden umiddelbart før tiltaket er planlagt igangsatt. Søknaden fra Skagerak Kraft A/S gir heller ingen klar informasjon om minstevannføring i vassdraget og nivå på vannstanden i Tokebassenget. Det er vanskelig å forstå at reparasjonsbehovet på damluka i Langfoss kan oppstått plutselig. I søknaden står det at lukene ble montert i 1955 og har siden ikke hatt vedlikehold. Siste forsøk på inspeksjon var 1985. Ut fra dette burde regulanten hatt god tid til å planlegge reparasjonen/vedlikeholdet. Likeledes burde det vært mulig å involvere berørte parter som grunneierlaget, båtforeningen, turistbåten og den øvrige allmennheten i en slik prosess. Vedlikeholdsbehovet skal ha vært kjent i årevis, det er ingen nødssituasjon, det har vært godt tid til varslings.

Vannstand i Toke. Drikkevann, miljø og fisk.

Langs Toke er det mange oppsittere som fortsatt henter vann fra innsjøen, og flere har allerede vært uten vann i vinter, da Toke har vært nedtappet. Dette er en situasjon som må unngås i sommer. Stor nedtapping er også uheldig for fisk i Toke

Vannføring nedstrøms Dalsfoss. Drikkevann og miljø.

Nedstrøms Dalsfoss er det en del drikkevannsforsyninger som ikke må være skadelidende. Vafoss bruk er for tiden under konkursbehandling og har for tiden ingen drift, men det kan være noe avrenning fra tømmerlager og lignende så det er ønskelig med minstevannsføring hele sommeren.

Reguleringssituasjonen på Dalsfoss.

Dalsfoss dam er demmeklar nå, som planlagt. Normal vannstand skal da være mulig i sommer og ligger publisert på Skagerak Energis A/S hjemmesider med normal sommervannstand fra 1. mai. Dette har folk forholdt seg til.

<http://www.skagerakerenergi.no/eway/default.aspx?pid=300&trg=MainRight 9401&MainArea 8872=9401:0:&MainRight 9401=9404:216763::0:9405:6:::0:0>

Skagerak Kraft A/S har manøvreringsreglementet for Tokemagasinet som overordnet rammebetingelse for virksomheten i Kragerøvassdraget. Besparelser på fangdam ved Langfoss dam eller å gjøre tiltaket på sommeren, kan ikke være så viktig at alle andre berørte interesser må vike. Vi ber NVE å påse at Skagerak Kraft A/S opererer i Kragerøvassdraget slik at ikke øvrig næringsutøvelse, næringsutvikling og rekreasjon blir skadelidende.

Hensyn til nystartet næringsvirksomhet turistbåten Tokedølen i Toke.

Kragerøvassdragets Grunneierlag vil henstille sterkt til NVE å gi Skagerak Kraft A/S rammevilkår som sikrer turistbåten Tokedølen II en uforstyrret sesong i sommer. Turistbåten er viktig for næringsutvikling basert på turisme i området. Dersom turistbåten drift blir forstyrret av regulering som bryter gjeldende manøvreringsreglement, ber vi om at regulanten pålegges å erstatte alle tap, utgifter og reduserte framtidsinntekter i den forbindelse. Likeså bør regulanten pålegges å erstatte tap for Drangedal båtforening. Det er vanskelig å forstå at det er nødvendig å gjennomføre tiltaket slik det er foreslått av Skagerak Kraft A/S. Tokedølen II trenger sommervannstand for å seile gjennom Straumestrømmen og for å kunne legge til brygger. Båten er avhengig av dette for å kunne operere i sommer. Båten trenger også en inspeksjon av skipskontrollen på propellaksel og ror i sommer og må komme til brygge hvor det er adkomst med mobilkran, for å få utført dette arbeidet. Til dette trenges sommervannstand. Turistbåten drivere har solgt båten for en del arrangement, turer i sommer. Dermed har de forpliktet seg til å levere det avtalte. De har ikke mottatt noe varsel i tide om nedtappet Tokebasseng. Skagerak Kraft A/S har vært godt orientert om båten. Båten har stor oppmerksomhet i næringsutviklingsrapporten som utarbeidet i fjor av Norskog for Kragerøvassdragets Grunneierlag. Båten kan greie seg økonomisk om den får et godt driftsår i år. Det er viktig at den kan by på gode opplevelser og er til å stole på. Forslaget om redusert sommervannstand er ikke til å leve med. (Samtale i dag med turistbåten kaptein).

Brygger i Toke blir ubrukelige:

Innsjøen Toke har lang strandlinje. Mange har brygger. Hyttefelt har fellesbrygger. Drangedal kommune har brygger. Båtforeningen har utleiebrygger. For nesten alle bryggene gjelder at de ikke kan brukes på det foreslåtte nivå. Det egentlige nivå er uklart i søknaden. Ved minste sommervannstand minus 1 m ligger flytebrygger tørt.

Salg av hyttetomter blir vanskeliggjort:

På nye hyttefelt, Eikenes og Tokefjorden Hyttegrend, med mange opparbeidede hyttetomter og ferdige hytter til salgs ligger nå flytebryggene på tørr grunn. Et nedtappet Toke kan ødelegge omsetningen. Lange sølete grunner vil ødelegge inntrykket av stedene.

Sjøsetting av båter blir vanskeliggjort:

Sjøsetting av båter kan bli umulig. På Merkebekk og Finneid må vannstanden 3 m opp før det er mulig å sette båt på Toke. På Sannes går det ikke før det er sommervannstand. Brygga på Luggens går ikke å bruke til sjøsetting da erosjon har ødelagt bryggefundamentene.

Sikkerheten ved båtbruk Toke:

En vil også bemerke at trafikken med småbåter har økt de seinere åra. Når Toke tappes ned vil farleden for småbåtene endres ved at ved vannstanden ved holmer og skjær blir lavere. Dette vil redusere sikkerheten for småbåttrafikken.

Næringsfiske og fiskeforbedrende tiltak i Toke:

Siden 2009 har det vært drevet næringsfiske med storruse i Toke. I sesongen 2012 ble det fisket med 3 storruser. I 2013 er det planlagt å fiske med 4 ruser. Samtidig med dette fiske er det tatt opp en stor mengde småfisk for å bedre kvaliteten på fisken. Dette fiske er det viktig foregår kontinuerlig. Fisket begynner å vise resultater ved at kvaliteten på fisken nå bedres.

Det er påkrevet med stabil normal sommervannstand i Toke slik at virksomhetens infrastruktur, transport og stabile drift blir god. Ellers vil denne aktiviteten bli uoverkommelig og stoppe helt opp.

Stian Dukefoss driver dette næringsfisket og har gitt disse bemerkninger:

"Mine ruser plasseres på steder hvor de korresponderer med dybden. Stadig variasjon i vannstand vil føre til at brukene kommer ut av formasjon og vil fange dårligere. Variabel kontakt med bunn gir ekstra slitasje og redskapen må i 2013 settes på ekstra dypt vann. Jeg får moa. ikke utnyttet de mest egnede fangstlokalitetene. For å antyde noe vil jeg tippe tap i størrelsesorden 1-1,5 tonn.

- Vannstand Straume og fremkommelighet med motorbåt: Fisket foregår både i øvre og nedre Toke med base i Prestestrands. For logistikken sin skyld er jeg avhengig av at det er farbart med båt gjennom Straumesundet. Avskjæring mellom bassengene vil medføre ekstraarbeid for både meg selv og kunden min, og vil også hindre meg fra å plassere en storruse i øvre Toke i sesongen 2013, - med de følgende det får i forhold til forsinkelse på kvalitetsutviklingen på fisken vi har sett de siste sesongene."

Ødeleggende for turistnæring og generell opplevelse av Tokenaturen

Gårdsturisme er det noen som prøver å få til som levevei. Stygge strender gir dårlig inntrykk av naturen og innbyr ikke til stopp, opphold og overnatting i området. Slikt får også betydning for overnattings- og/ eller bespisningsbedrifter i Drangedal kommune. Nystartede bespisningsbedrifter trenger alle de turister som de kan få. Fisketurisme blir sterkt skadelidende da fiskeplasser blir utilgjengelige. Og vår forenings salg av fiskekort som har vist en fin økning hvert år vil med sikkerhet bli skadelidende. Ulempene blir store og inntrykket av nedtappet Toke sommerstid er svært dårlig for å gjøre Toke til en turistattraksjon.

Under henvisning til ovennevnte forhold ber Kragerøvassdragets Grunneierlag NVE ikke godkjenne Skagerak Kraft A/S søknad om midlertidig å innføre et reguleringsreglement fra gamle dager.

Vi ber også om at det ikke godkjennes dispensasjon fra manøvreringsreglement, gitt ved kongelig resolusjon for Tokemagasinet, siden det ikke foreligger nødssituasjon med fare for liv og helse, og besørge minste normale sommervannstand fra 1. mai.

Avvik fra manøvreringsreglementet er ikke varslet, og skaper store problemer, tap og ulemper for 3. person. Å overse alle andre virksomheter og interesser uten varsling er uheldig.

Vi ber NVE å oppfordre regulanten å gå i samarbeid med berørte i god tid før tiltak som medfører unormal vannstand, slik at det er mulig å finne gode løsninger og forberede seg i tide.

Nåværende manøvreringsreglement har også en "erstatningsklausul" som ikke kan legges til side nå. Vi inviterer NVE til befaring i Toke for ved selvsyn å gjøre seg kjent med situasjonen før det fattes vedtak."

Drangedal Båtforening og Tokedølen AS uttaler i brev av 11.04.2013:

"En viser til brev av 3.april d.å. vedrørende søknad fra Skagerak Kraft AS (SK) om avvik fra manøvreringsreglementet for Toke magasinet i perioden 1.mai til 1.oktober 2013 ved å gjeninnføre manøvreringsreglementet fra 12.mai 1923.

OM SØKNADEN

Nåværende reglement er vedtatt i statsråd ved kongelig resolusjon 2. februar 2001, reglementet inneholder bestemmelser om rettigheter og plikter for regulanten, Brukseierforeningen og tredjemann.

Regulanten søker nå om å innføre et nytt reglement, nærmere definert det tidligere reglementet fra 12. mai 1923, dette reglementet inneholder bestemmelser om rettigheter og plikter som er vesentlig forskjellige fra det nåværende reglement.

Etter vår oppfatning må søknaden om innføringen av et nytt reglement, selv om det er for en periode, behandles av samme instans som har vedtatt tidligere reglementer, kongen i statsråd.

Det antas at NVE tar dette forhold opp med Olje- og energidepartementet for avklaring

TILTAKET

Søknaden dukker opp få uker før tiltaket er planlagt igangsatt og rett før båt- og sommersesongen starter.

Bakgrunnen for søknaden er utbedring av flomlukene ved Langfoss Kraftverk.

Etter hva jeg forstår så er årsaken til utbedringen manglende vedlikehold etter at kraftverket ble bygget i 1955, det fremgår av søknaden att problemet har vært kjent siden 1985, nå er det altså gått 28 år uten at noe er gjort.

En kan stille spørsmål om risikoen for lukehavari har plutselig oppstått i år?

Det er derfor utrolig at SK nå krisemaksimerer betydningen av tiltaket med ca 3 ukers varsel, hvorfor er ikke tiltaket prioritert og annonsert på et langt tidligere tidspunkt slik at alle parter kunne forholde seg til det.?

Dette er et utrolig dårlig stykke arbeid og en utrolig arrogant holdning som ikke burde være SK verdig.

Undertegnede, som er representant for Drangedal Båtforening og Tokedølen har vært i kontakt med SK v/E. Tafford via diverse mailer (se vedlegg) fra høsten 2012 til mars 2013 om manøvreringsreglementet i Toke. Disse har gått på vannstand / bryggeanlegg/ Tokedølen II og vårt behov for at manøvreringsreglementet etterleves. Tiltaket ved Langfoss og prosessen vedrørende søknad om dispensasjon er ikke nevnt med et ord fra SK i denne perioden, selv om SK må ha forstått at dette var utrolig viktig for oss.

SIKRING AV FLOMLUKENE

NVE må kreve at SK, på grunn av faren for ukontrollert flomlukehavari straks åpner flomlukene på Langfoss for å avverge at det oppstår fare for sikkerhet for menneske, miljø og eiendom og at de står åpne inntil utbedringen kan foretas innenfor rammene av det regime som dagens manøvreringsreglement gir, dvs. høst/vinter.

Dette gir vel ikke mye vann til turbinen på Langfoss men på sommeren er jo strømprisene lave.

TIDSPUNKT

Sett fra vår side kunne ikke SK ha funnet noe annen tidspunkt som påfører oss som 3.part større skader og ulemper..

Det forbauser meg at tiltaket på Langfoss ikke ble igangsatt parallelt med utbedringene Dalsfoss, det nevnes kulde og snø som problemer, det samme gjelder vel for Dalsfoss men her er delprosjektet gjennomført i henhold plan tross vinter, det virker som "vinterproblemene" på Langfoss er styrt av økonomiske aspekter, noe søknaden bærer preg av. SK sparer jo noe liter med diesel enn om de hadde gjennomført tiltaket i vintermånedene.!

Toke er nå i midten av april tappet ned til ca. LRV (55,75) og det tappes fortsatt, i flg. reglementet skal vannstanden fra 1.april snarest mulig bringes opp til kote 58,85. Nå er det jo klart at om SK får aksept for dispensasjonen vil de slippe kritikk om Toke ikke er i henhold til manøvreringsreglementet.

Så det er forståelig at SK krisemaksimerer tiltaket for å få dispensasjon fra reguleringen.

Trusselen om ukontrollert lukehavari høres jo unektelig ut som en katastrofeprofeti, men det betyr bare at Langfoss Kraftverk settes ut av drift og SK vil være skadelidende, noe som kanskje er rettferdig på grunn av manglende vedlikehold.!

For øvrig ser det nå ut som SK allerede har igangsatt tiltaket ved å tappe ned Toke uten å vente på svar på søknaden, dette skaper store problemer for oss og vi vil kreve erstatning fra SK for økonomiske tap.

KONSEKVENSER FOR 3 PART

Som leder av Båtforeningen i Drangedal med ca 85 medlemmer og ca 65 båtplasser samt andre engasjementer i forbindelse med Toke reagerer jeg kraftig på at en slik søknad dukker opp noe få uker før tiltaket skal igangsettes, og rett før båt- og sommersesongen i Toke starter.

Alle planer for sommersesongen er lagt både for Båtforeningen og vårt nye innslag i Toke, turistbåten "Tokedølen II". Og det er det også helt sikkert mange andre brukere av Toke som har lagt sine planer.

BÅTFORENINGEN

Vi har 64 båtplasser i småbåtanlegget i Prestestranda v/Toke Brygge, båtforeningen har investert betydelige beløp i anlegget de senere år, bla en betong/trebrygge som hovedbrygge og to utstikkere. Siden Toke er nedtappet til ca LRV ligger bryggene på land, eller nedsunket i gjørme, dette er spesielt uheldig for betongbryggene som da kan brette om ikke vannstanden snart økes slik at de flyter. Det er så å si umulig å flytte disse da vekten er mange tonn og flyteelementene av betong og betongankre på 1tonn er "suget" ned i gjørme. Blir dette tørrlagt i sommer vil bryggeanlegget bli ødelagt.

For å unngå totalhavari vil vi trenge påfyll av vann opp til 2,6-2,7 meter over LRV straks isen går.

Verdien av bryggene er satt til kr. 780.000,- som er forsikringssummen, vi vil kreve erstatning fra SK inntil dette beløpet om bryggene havarerer pga for lav vannstand.. Siden vi ikke kan kreve båtplassleie for båtplasser som ligger på land må vi også kreve kompensasjon fra SK på kr. 70.000,- for tap av leieinntekter.

Båtforeningen har planlagt å klargjøre bryggeanlegget lørdag 4. mai?

Det er i år 30 år siden Drangedal Båtforening ble etablert den 7. mai 1983 så det blir vel et trist jubileum.

Siden søknaden kommer så sent fra SK og ingen informasjon er gitt tidligere har vi ikke hatt muligheten til å gjøre noe for å redusere tap og skadevirkningene.

For oss som bruker Toke både som levevei og rekreasjon betyr en slik dispensasjon at båtbygger, badeplattformer og båter som allerede ligger langt opp på tørt land vil være ubrukelige i sommer, samt at alle bryggeanlegg langs Toke ikke er tilgjengelige grunnet lavt vann. Det bor jo også mange fastboende og hytteiere langs Toke som får sin sommer ødelagt grunnet nedtappingen og mange badestrender blir ubrukelige.

Grunnet lite vann under brua ved Straume (riksvei 39) blir det vanskelig med båttrafikk mellom øvre og nedre Toke. Skal dette vedvare over sommeren krever vi at SK mudrer og graver for å bedre farleden i nedre del av Straume elva

Drangedal Båtforening vil, om søknaden om dispensasjon innvilges, lide store økonomiske tap som følge av lav vannstand.

TOKEDØLEN II

Sommeren 2012 ble det anskaffet en turistbåt i Toke "Tokdølen II" båten ble satt inn i turisttrafikk på Toke, eiere av båten er et "Folkeaksjeselskap" Tokedølen AS med org.nr. 998 502 659 selskapet består av mange enkeltaksjeeiere (ca 100) fra Drangedal og omegn. Se for øvrig www.tokedolen.no og www.facebook.com/Tokedolen

Fakta om Tokedølen II

Båten er 52 fot lang(16 meter), 4,07 meter bred og stikker ca.1,4 meter dypt, driftsklar veier den ca 19 tonn og godkjent for 55 passasjerer

Den er registrert i Norsk Alminnelig Skipsregister(NAS) og har kallenavn LNZO, registrert hjemmehavn er Kragerø.

Båten har passasjersertifikat utstedt av Sjøfartsdirektoratet med årlig fornyelse.

Neste besiktigelse må fortas innen 31.mai 2013 for opprettholdelse av sertifikatet og tillatelse til passasjerbefordring.

Neste inspeksjon er planlagt utført fra 15. mai og utover en ukes tid, siden inspeksjonen krever at båten blir satt på land er planen å gjøre dette på brygga ved Merkebekk. Dette er imidlertid ikke mulig om ikke Straumeelva er farbar for fartøyet og om det ikke er tilstrekkelig vannstand på Merkebekk, minimum 2,6 til 3meter over LRV.

Om inspeksjonen ikke kan gjennomføres grunnet konsekvenser av tiltaket vil Tokedølen miste sitt passasjersertifikat..

Vi vil da kreve erstatning fra SK.

Dette betyr at SK snarest må stoppe tapping av Toke og stenge alle damluker på Dalsfoss, Det henvises for øvrig til Manøvreringsreglementet for Tokemagasinet 2001.

Det ble opplyst om anskaffelse av båten via e-mail til E. Tafford den 6. august 2012 så den er ikke ukjent for SK.

I en mail til E. Tafford den 13. mars 2013 ble SK gjort oppmerksom på at Tokedølen II ville ha behov for normal sommervannstand i henhold til manøvreringsreglementet pga båtens størrelse og dypgående, denne mailen er ikke besvart av SK. (se vedlegg)

Båten ble veldig populær i 2012 og suksessen fortsetter, vi har i år bl.a. deltatt på reiselivsmesser i Telemark og presentert opplegget for 2013 og alle planer for sommeren er lagt. Vi er hittil booket for et 20 talls fullsatte turer ned til Merkebekk (Kragerø) og Rørholt Brygge(Bamble), de første turene er bestilt til siste uka i mai, en tilstelling av Drangedal kommune 1.juni omfatter også Tokedølen II og vi har flere turer utover i juni f. eks en med 40 talls gjester som er invitert fra hele Skandinavia og hvor alt av billetter til tog/busser bestilt og betalt, med catering fra kjente leverandører og arrangementet er på en av store øyene i nedre Toke.

Dette kan bli en utmerket reklame for Toke/Drangedal/lokale aktører og turistlivet, eller det blir en kjempeflopp om Toke ikke er farbar for Tokedølen II !

Det å frakte passasjerer på en sikker måte uten at vi har en normalvannstand (min. 2,6-3 m over LRV) blir som sagt umulig på grunn av sikkerheten for båt og passasjerer.

Om dispensasjonen for avvik blir innvilget må båten legges i opplag i sommersesongen 2013 og alle avtaler om turer må kanselleres og innleie av mannskap, (4-5 deltidsarbeidsplasser) må termineres.

Vi har også skolert og kurset 2 av aksjeeierne til skippereksamen, disse har tatt på seg jobben som skipper på Tokedølen II i 2013.

Vi kan også bli krevet for store erstatningskrav for kansellerte turer av våre kunder, vi vil selvfølgelig kreve regress fra SK.

Tokedølen tap for 2013 vil da være millionbeløp som vi vil kreve i erstatning av SK. Som nevnt har Tokedølen, ved undertegnede, deltatt på reiselivsmesser for markedsføring av Tokedølen II, kostnader og innsatsen på dette er da bortkastet. Tapet av goodwill i forbindelse med kansellering av turer i 2013 er vanskelig å fastsette i verdi, men vi antar at en må bruke et par år og tusenvis av kroner for å bygge opp tilliten igjen i markedet og må nok bruke mye tid og ressurser på dette.

En må presisere at driften av båten krever forutsigbarhet for at vannstanden er innenfor manøvreringsreglementet fra 1.mai til 31.september noe som da faller bort ved en eventuell godkjenning av dispensasjonssøknaden.

Jeg er styreleder i selskapet Tokedølen AS

ANDRE LØSNINGER

Nå har ikke jeg jobbet med anleggsvirksomhet og løsningsorientering innen slike prosjekter, men jeg har før jeg ble pensjonist jobbet i mange år som telekommunikasjonsingeniør og kvalitetssjef for et større internasjonalt selskap hvor vi var særdeles løsningsorientert, spesielt innen offshoreindustrien.

Det må jo finnes andre løsninger men disse er vel mer tid- og kostnadskrevende, fra mitt ståsted er den enkleste løsningen å pikke hull i dammen på Langfoss slik at nok flomvann kan renne ut?

Eller de kan legge tiltaket til vinterhalvåret uten å skape særlige problemer for oss andre.

Dette er jo SK eksperter på så jeg går ut fra at de finner en annen løsning enn å bruke Toke som flommagasin for å regulere/sikre flomvann i sommerhalvåret.

For å avslutte håper jeg at NVE ikke gir SK dispensasjon fra manøvreringsreglement for Toke på grunn av de store konsekvensene det medfører for 3dje manns interesser og allmennheten. NVE bør anmode SK om å utarbeide en ny søknad som ivaretar interessen til alle berørte parter, og presisere at manøvreringsreglementet for Toke skal etterleves av SK, noe som ikke bestandig har vært tilfelle men som vil bli viktigere i fremtiden.

Jeg gjør oppmerksom på at Drangedal Båtforening og Tokedølen AS aktivt vil benytte facebook og andre medier for å informere sine medlemmer og kunder om status, SK's planer og konsekvenser ved en nedtapping av Toke i sommermånedene.

Denne informasjonen vil være offentlig tilgjengelig."

Senere mottok NVE en tilleggskommentar angående Tokedølen AS i brev av 28.04.2013:

"Beklager at det kommer tilleggs kommentarer til høringen på et så sent tidspunkt men vi har hatt veldig dårlig tid til å ta en skikkelig gjennomgang av våre ordreserver ute hos Reiseoperatørene som har lagt vårt konsept inn i sine planer. Det viser seg nå at vi har en langt større ordreserver en vi trodde når vi svarte på høringen første gangen, og vi kan også komme

opp i en langt større problemer når det gjelder kansellering av bestillinger enn det vi indikerte. En anmoder derfor NVE om å ta med klare krav til SK vedr. erstatninger om dispensasjon innvilges. Se vedlegg nedenfor:

En viser til vårt brev av 11. april da angående Skagerak Krafts søknad om dispensasjon og vårt tilsvare og protest.

Vedr. Tokedølen AS

Om SK får dispensasjon på tross av de store negative virkningene for oss som tredjepart må NVE gjøre det klart at SK vil være erstatnings ansvarlig uten vilkår for de skader og tap som påløper oss som tredjepart. Uten økonomisk kompensasjon for tap av inntekter vil Tokedølen AS gå konkurs innen sommersesongen er over, som sagt så har vi en stor ordresreserve for turer som er forhåndsbestilt av flere reisearrangører (dette kan vi dokumentere) og en kansellering av disse vil være en katastrofe for oss. Forøvrig vil det å starte en rettslig prosess mot SK for å kreve erstatning uten at dette er nedfelt i en dispensasjonssøknad, være en håpløs oppgave for oss. Jeg må påpeke at SK har ressurser og midler til å kjøre en slik sak i årevis for å trenere en slik sak."

På bakgrunn av kontaktmøte mellom berørte parter 30.04.2013, har styreleder i Drangedal Båtforening og Tokedølen AS sendt en tilleggsuttalelse til NVE datert 01.05.2013:

"Drangedal kommune arrangerte den 30.april et møte mellom kommunen, Grunneierlaget, Båtforeningen/Tokedølen og Skagerak Kraft v/Einar Tafford i den hensikt å se om en kunne enes om en plan.

Einar Tafford startet møtet med en gjennomgang av prosjektet.

Til vår store forbauselse viser det seg at prosjektet har endret seg både med hensyn til beskrivelse, arbeidet som skal utføres samt gjennomføring.

Iflg. den muntlige fremstillingen på møtet ligger ikke inntaket på flomtunnelen der hvor SK har beskrevet at den ligger (1,5 meter dypere enn inntak turbin og tappeluken) men vesentlig dypere slik at etablering av lokal fangdam ikke lenger kan utføres.

Her har SK gjort en elendig jobb og en må stille spørsmål om resten av prosjektplanene og dokumentasjon også bærer preg av dette.

Som følge av dette må prosjektbeskrivelsen, prosjektplan, gjennomføringsplan etc. endres.

Når slike feil og avvik avdekkes i et prosjekt som til de grader skaper ulemper og problemer for tredje part kan en jo stille spørsmål om prosjektet i det hele tatt er kvalitetssikret, og om prosjektet er gjennomførbart innen det tidsrommet som er planlagt.

Om det oppstår forsinkelser i prosjektet etter oppstart på grunn av "dette visste vi ikke om "er det vi som tredjepart som blir skadelidende.

Det må kreves at SK utarbeider nye planer som er basert på å sjekke at "kart og terreng" samsvarer, kvalitetssikre alle kjente parametre, alle prosjektplaner og all annen tilgjengelig dokumentasjon.

NVE som tilsynsmyndighet har jo et ansvar for at SK utarbeider slike dokumenter/ planer og at disse er etterrettelige.

Jeg vil for øvrig sitere en uttalelse fra Tafford "Dette anleggsarbeidet som planlegges er så komplisert at det ikke er mulig for folk flest å forstå hvordan dette kan utføres" Sitat slutt.

Derfor må man sikre seg alle data og planer er etterrettelige.

Siden prosjektet er vesentlig endret grunnet avvik på viktige grunndata må det også etter min mening ut på ny høringsrunde med rimelig tidsfrist til de berørte parter.

En annen sak som jeg stilte spørsmål om på møtet er: hvorfor er ikke dette prosjektet beskrevet eller nevnt i SK dokument "Store damutbedringer, for sikkerhetens skyld".

Dette dokumentet er tilgjengelig på SK hjemmesider.

Her fikk jeg egentlig ikke noe fornuftig svar!

Ellers ble det på møtet lagt frem planer fra SK som viste den planlagte nedreguleringen av Toke.

Disse viste at om SK får dispensasjon så vil Toke være nedtappet til ca. 1,6 meter over LRV store deler av mai og juni altså vår høysesong.

Dette er ikke tilstrekkelig dybde til at vi kan forsvare at Tokedølen settes i trafikk, fartøyet stikker 1,4 meter dypt og vi må sette sikkerheten til passasjerer som førsteprioritet.

Det ble spurt fra min side om SK kunne legge seg på f. eks 2,4 meter men SK hadde strukket seg så langt som de kunne iflg. Tafford.

Så konklusjonen for vår del er at vi er enige om at vi er uenige.”

Eli Tømmerbakke uttaler i E-post av 25.04.2013:

”På vegne av flere grunneiere og innbyggere på Rørholt vil jeg melde om sterk bekymring for den planlagte nedtapping av vannstanden i Toke. Vi ber om at det tas hensyn til båttrafikk, - både kommersiell og privat, fiske- både kommersielt og privat, tømmerdrift og sagbruk og friluftsliv. En så lav vannstand som det planlegges i perioden av året som er viktigst for bruken av vannet, vil føre til store ulemper for oss alle. En ulempen dette medfører bør vel også kompenseres i form av en ulempeerstatning?

Reparasjon av bryggeanlegg, utsetting av fiskeyngel, reparasjon av erosjonsskader osv.”

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til fravik fra manøvreringsreglement etter vannressursloven § 8 når formålet er nødvendig reparasjons- og vedlikeholdsarbeid. Tiltaket faller etter vårt syn inn under dette formålet.

Skagerak Kraft planlegger å skifte ut flomlukene ved Langfoss dam. For å kunne utføre arbeidet er det nødvendig å tappe ned overvann / undervann ved dam Langfoss for å komme til lukene. Man er samtidig avhengig av å kunne jobbe under så liten vannføring i elva som mulig i perioder når deler av arbeidet skal utføres. På denne bakgrunn søkes det om å kunne fravike manøvreringsreglementet for Toke ved å bruke Toke som en buffer for tilsig / nedbør i anleggsperioden og man ønsker å starte arbeidene ved et nedtappet Toke 1,6 m over LRV ca 1. juni 2013. Samtidig søkes det om å få fravike kravet til minstevannføring på 4 m³/s i perioder der det skal støpes fangdam foran lukeinngangen.

I opprinnelig søknad av 28. februar, var det planlagt å støpe en lokal fangdam foran lukeinngangen for å kunne tørlegge lukegangen og deretter kunne lede minstevannføringen forbi ved fortsettelsen av anleggsarbeidet. Nye opplysninger fra Skagerak Kraft 3. mai, viser at planen med bygging av fangdam må utgå fordi tunnelsålen ligger betydelig dypere enn først antatt. Man må endre den opprinnelige planen til at *”lokal fangdam foran tunnelåpning må utgå og portal / revisjonsstengsel foran tunnelåpning må etableres tilnærmet uten vannføring. Denne kritiske perioden antas å vare 8-10 uker inntil noe vann (7-10 m³/s) kan slippes fra Dalsfoss”*. Slik NVE ser det må konsekvensen av denne planendringen bety en betydelig lengre periode uten slipp av minstevannføring enn det som opprinnelig var forespeilet og som har vært på høring. Planendringer av et slikt omfang bør etter NVEs mening i prinsippet ut på en ny høring for å få kartlagt eventuelle nye konsekvenser for allmenne interesser. Det vurderes som uheldig at nye elementer i saken som krever en ytterligere vurdering av mulige konsekvenser oppstår så tett opp mot en planlagt anleggsstart.

Gjennom høring av søknaden har NVE mottatt flere høringsuttalelser som går sterkt imot at det blir gitt tillatelse til Skagerak Kraft til å fravike manøvreringsreglementet for Toke i perioden 1. mai til 1.

oktober 2013. Flere hevder at det har vært liten eller ingen informasjon i forkant om en planlagt nedtapping og at det gjennom høring av søknaden var første gang at planene ble kjent. Dette har ført til en betydelig negativ reaksjon blant brukerinteressene knyttet til Toke og mange har gitt uttrykk for at den omsøkte nedtapping i vår og forsommerperioden vil medføre betydelige problemer for planlagte aktiviteter og praktisk bruk av Toke. Et gjennomgående tema i høringsuttalelsene har også vært krav om erstatning til alle som eventuelt måtte lide økonomisk tap som følge av et nedtappet magasin i vår- og sommer-perioden.

NVE har ikke funnet grunn til å kommentere detaljer i hver enkelt høringsuttalelse. En samlet vurdering av uttalelsene tilsier at et tiltak av dette omfanget krever planlegging, medvirkning og informasjon i god tid før en gjennomføring for å kunne redusere mulige brukerkonflikter. Høringen har klart vist at brukerinteressene rundt Toke omfatter så vidt mange at det er helt nødvendig med en god prosess i forkant. NVE mener høringen viser at prosessen kunne vært bedre enn det den har vært i dette tilfellet. NVE ser også i etterkant av høringen at brukerinteressene og mulige problemer for tredje person rundt Toke er store. Saksbehandlingen av en søknad om nedtapping under normal sommervannstand bør derfor følge en prosedyre med en grundig høring. Dette innebærer at en søknad som har hatt en god prosess i forkant i forhold til brukerinteresser, må kunngjøres lokalt og ha en høringsfrist på minimum 3 måneder. Dette i tillegg til at de store brukerinteressene bør tas med i prosessen på et tidlig stadium.

NVE ser positivt på at Skagerak Kraft gjennom overvåking av sine anlegg tar eget initiativ til vedlikehold av flomluker for å følge opp kravene i damforskriften. I denne forbindelse har NVE nylig gitt konsesjon til utfylling og midlertidig terskel oppstrøms dam Langfoss, som var en forutsetning for å kunne gjennomføre tiltaket med utskifting av flomlukene. NVE ser klart driftsfordelen ved å kunne gjennomføre flomdempingstiltaket ved Solumkreppa og flomsikringstiltaket med utskifting av flomluker i Langfoss samtidig. I forhold til flomsikkerheten i vassdraget vil en mindre utsettelse i tid av de planlagte vedlikeholdsarbeidene sannsynligvis ikke få nevneverdig betydning.

NVE finner ikke å kunne gi tillatelse til avvik fra manøvreringsreglementet for Tokemagasinet i den omsøkte perioden 1. mai til 1. oktober 2013 av hensyn til de allmenne interesser som vil bli negativt berørt. Fordelene ved tiltaket overstiger ikke de skader og ulemper for allmenne og private interesser som kan oppstå. Kriteriene i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Etter en samlet vurdering av søknaden, tilleggsopplysninger til søknaden og innkomne høringsuttalelser, mener NVE at Skagerak Kraft AS bør utforme en ny søknad basert på de foreliggende planendringer og i nærmere dialog med brukerinteressene rundt Tokemagasinet, med tanke på gjennomføring i 2014. En slik søknad bør nøye vurdere alternative gjennomføringsløsninger i forhold til årstid basert på et oppdatert hydrologisk grunnlag.

Konklusjon

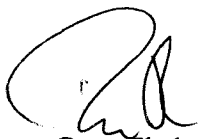
NVE gir ikke Skagerak Kraft AS tillatelse til avvik fra manøvreringsreglementet for Tokemagasinet i den omsøkte perioden 1. mai til 1. oktober 2013. Kriteriene i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Om klage og klagerett

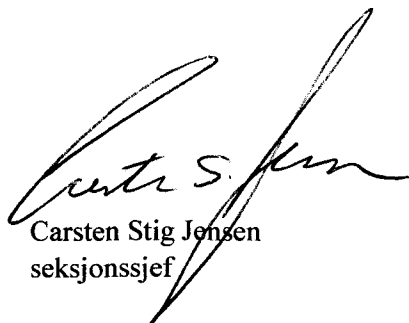
Dere kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Kopi:

- Kragerø kommune
- Drangedal kommune
- Bamble kommune
- Fylkesmannen i Telemark
- Kragerøvassdragets Grunneierlag, v/Leif Grønstad, Gjerdeveien 8, 3766 Sannidal
- Drangedal Båtforening og Tokedølen AS, v/Jens E. Rudland, Postboks 45, 3795 Drangedal
- Eli Tømmerbakke, Rørholtveien 964, 3960 Stathelle